

Vergaderjaar 2013–2014

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 1898

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 september 2014

Overeenkomstig de bestaande afspraken ontvangt u hierbij acht fiches, die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC).

Fiche 1: Mededeling programma voor gezonde en resultaatgerichte regelgeving (REFIT): stand van zaken en vooruitzichten (Kamerstuk 22 112, nr. 1896)

Fiche 2: Mededeling onderzoek en innovatie: de bronnen van toekomstige groei (Kamerstuk 22 112, nr. 1897)

Fiche 3: Mededeling data-economie

Fiche 4: Mededeling naar een circulaire economie (Kamerstuk 22 112, nr. 1899)

Fiche 5: Wijzigingsvoorstel Afval Richtlijnen (Kamerstuk 22 112, nr. 1900)

Fiche 6: Mededeling groen actieplan voor het mkb (Kamerstuk 22 112, nr. 1901)

Fiche 7: Mededeling over circulaire economie in de bouwsector (Kamerstuk 22 112, nr. 1902)

Fiche 8: Mededeling groene werkgelegenheid (Kamerstuk 22 112, nr. 1903)

De Minister van Buitenlandse Zaken,
F.C.G.M. Timmermans

Fiche: Mededeling Data-economie

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel:

Mededeling Naar een bloeiende data-economie.

b) Datum ontvangst Commissiedocument:

2 juli 2014.

c) Nr. Commissiedocument:

COM (2014)442.

d) Pre-lex/Eur-Lex:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014DC0442>.

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board:
niet opgesteld.

f) Behandelingstraject Raad:

Telecomraad.

g) Eerstverantwoordelijk ministerie:

Economische Zaken.

2. Essentie voorstel

In de mededeling wordt geschetst wat de bijdrage kan zijn van «big data»¹-technologie en digitale diensten aan economische groei en relevante toepassingsgebieden, zoals gezondheidszorg, voedselveiligheid, verkeer en vervoer en energie. Aangeven wordt dat de omvang van digitale data enorm toeneemt en dat door slim gebruik daarvan tal van economische en maatschappelijke kansen ontstaan die leiden tot nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid. De mededeling schetst hoe de data-economie er in de toekomst uit kan zien en trekt een aantal conclusies om de overgang naar een dergelijke economie te ondersteunen en te versnellen. Bovendien worden de huidige en toekomstige Europese activiteiten op dit gebied op een rijtje gezet. In de mededeling zelf kondigt de Commissie geen nieuwe initiatieven aan maar streeft het naar een debat over de ontwikkeling van een actieplan op het terrein van data-economie.

Om de transitie naar een bloeiende data-economie mogelijk te maken benoemt de Europese Commissie een aantal kenmerken en kerninitiatieven, zoals de beschikbaarheid van goede en betrouwbare data, een solide infrastructuur, de beschikbaarheid van experts, en samenwerking tussen de diverse spelers.

Vervolgens wordt een aantal acties aangegeven om de data-economie van de toekomst tot stand te brengen zoals publiek-private samenwerking bij onderzoek naar nieuwe technologieën en diensten, het opzetten van een Europees netwerk van kenniscentra om het aantal dataspecialisten met de nodige vaardigheden te vergroten, het stimuleren van open data en open standaarden, het beschikbaar stellen van infrastructuur voor onderzoek,

¹ Het begrip «big data» staat voor grote hoeveelheden data van diverse aard die met hoge snelheid uit een groot aantal bronnen van diverse aard worden gehaald. Voor het verwerken van de zeer uiteenlopende realtime datasets die momenteel ter beschikking staan, zijn nieuwe instrumenten nodig zoals sterke processors, software en algoritmen.

cloud computing, high performance computing (HPC)² en «internet of things»³. Daarnaast is er aandacht voor reguleringskwesties zoals de bescherming van persoonsgegevens, consumentenbescherming en beveiligingsrisico's.

De meeste acties zal de Commissie zelf ondernemen veelal via al bestaande instrumenten of programma's. Deze mededeling vormt een gecoördineerd actieplan voor de Commissie om tot een bloeiende Europese data-economie te komen. Zij zal de lidstaten om steun verzoeken voor een netwerk van dataverwerkingsfaciliteiten dat tot stand wordt gebracht door regionale datacentra en telecommunicatie-infrastructuur met elkaar te verbinden. Daardoor kunnen het mkb, hoger onderwijs- en onderzoeksinstellingen en de overheid profiteren van synergie-effecten en efficiënter werken.

Ten slotte wil de Commissie, zodra het hervormingspakket voor gegevensbescherming (c.q. de verordening Dataprotectie) is vastgesteld, met lidstaten en belanghebbenden samenwerken om adequate richtsnoeren vast te stellen met betrekking tot anonimisering, pseudonimisering en dataminimalisatie en risicoanalyse ten aanzien persoonsgegevens. De Commissie benadrukt namelijk dat een hoge mate van vertrouwen van individuen en organisaties essentieel is voor een data economie.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Nederland onderschrijft het belang van de data gedreven-innovatie in het algemeen en de kansen van big data, open data en cloud computing in het bijzonder voor de economie en de potentie daarvan voor veel sectoren. Het stimuleren van op ICT en internet gebaseerde verdienmodellen is in deze kabinetsperiode één van de speerpunten om de groei van de economie te bevorderen. Dit gebeurt onder meer door:

- negen publiek-private doorbraakprojecten met ICT, o.a. op het gebied van big data, open (geo)data en mkb-innovatie;
- het nationale open data beleid waarbij de Nederlandse overheid zich inzet voor het vergroten van het aanbod van data en het gebruik daarvan, samen met het bedrijfsleven en andere relevante partijen;
- een actieplan *smart industry* in wording ter versterking van het innovatief vermogen van de (maak)industrie (o.a. in het kader van het internet of things);
- het bundelen van het ICT-onderzoek op het gebied van big data in PPS-verband binnen Topsectoren middels de Roadmap ICT voor Topsectoren;
- bijdragen van de Ministeries van OCW en EZ aan SURF; een hoogwaardige ICT-infrastructuur voor hoger onderwijs en onderzoek, inclusief de mogelijkheden van high performance computing voor mkb-bedrijven, én participatie in het GEANT-netwerk⁴;
- Het opzetten van publiek-privaat onderzoek naar de mogelijkheden van een nieuwe generatie mobiele telecommunicatie (5G);
- Een voorlichtingscampagne op het gebied van cloud computing voor mkb-bedrijven;

² High performance computing staat voor computer bewerkingen met een buitengewoon groot rekenvermogen

³ De Europese Commissie hanteert de volgende definitie van de Internet of Things (IoT): a technology and a market development based on the inter-connection of everyday objects among themselves and applications. IoT will enable an ecosystem of smart applications and services, which will improve and simplify EU citizens' lives.

⁴ Het GEANT-netwerk verbindt onderzoeks- en onderwijsinstellingen in Europa met elkaar middels een snelle verbinding. Deze instellingen kunnen daardoor beter samenwerken en grote hoeveelheden data uitwisselen.

- diverse activiteiten op het gebied van cyber security en privacy gericht op bewustwording, het toepassen van open standaarden en het bundelen van kennis (publiek-privaat).

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Nederland staat positief tegenover het initiatief van de Commissie. Big data en data-innovatie vormen een internationale ontwikkeling die gebaat is bij internationale samenwerking, afspraken en standaarden. Nederland kan daarom in hoofdlijnen het actieplan van de Commissie ondersteunen. Nederland zal de verdere plannen van een op te zetten «*contractual public-private partnership on data*» (cPPP) onder Horizon 2020 volgen en dit partnership, als dat heeft geleid tot een concreet voorstel, op de opbrengsten beoordelen. Ook verdere acties via Horizon 2020 en de ontwikkeling van de Europese Onderzoekruimte ERA zal Nederland beoordelen via de daarvoor beschikbare comités en in het kader van de voorbereiding van de Raad voor Concurrentievermogen. Nederland onderschrijft het belang van High Performance Computing en de rol die PRACE⁵ speelt als «world-class HPC infrastructure» voor wetenschap en industrie. Het belang van HPC voor het mkb ligt echter niet direct in toegang tot PRACE, de meest geavanceerde systemen maar in eerste (en tweede) instantie van support en toegang tot nationale, minder geavanceerde HPC systemen. Deze sluiten aan bij hun rekenbehoefte en zijn toegankelijk. Het is dus van belang dat de nationale HPC capaciteit en expertise voldoende op orde zijn, zodat het mkb juist daar bediend kan worden. Daarnaast dient regeldruk zo beperkt mogelijk te blijven zodat het mkb daadwerkelijk kan innoveren binnen de cPPP.

Nederland onderschrijft ook het belang van Public Data Infrastructures. Het is goed om te onderzoeken in hoeverre regionale data centers en andere ondersteunende infrastructuren nog meer aan elkaar kunnen worden verbonden. Het GEANT-netwerk kan hierbij een positieve rol op zich nemen wat betreft verbindingen naar niet-EU landen. Daarbij is het wel belangrijk dat een monopoliepositie wordt voorkomen. Tot slot is Nederland ook van mening dat digitaal vertrouwen van burgers en organisaties van groot belang is om de kansen die big data biedt te kunnen verzilveren. Ten aanzien van de reguleringskwesties moet wel worden bekeken of de toekomstige verordening dataprotectie voldoende is toegesneden op big data: is er voldoende ruimte om zowel big data tot ontwikkeling te brengen als de privacy voldoende te beschermen? Daarnaast is Nederland van mening dat de European Data Protection Board de richtsnoeren voor omgang met persoonsgegevens zou moeten formuleren. Ook het onderwerp veiligheid verdient bijzondere aandacht en bekeken zal moeten worden of de door de Commissie aangekondigde initiatieven zoals het in kaart brengen van risico's en richtsnoeren volstaan.

c) Eerste inschatting van het krachtenveld

Naar verwachting zullen het Europees parlement en de lidstaten het belang van de ontwikkeling en het nut van big data onderschrijven.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten

- a) *Bevoegdheid*: De mededeling richt zich op versterking van de interne markt voor (big) data. Artikel 114 van het VWEU biedt hiervoor de

⁵ Het PRACE-programme biedt aan het bedrijfsleven en de wetenschap high performance computing diensten aan.

grondslag. Er is sprake van een gedeelde bevoegdheid van de Unie en haar lidstaten.

- b) *Subsidiariteit*: de Nederlandse grondhouding ten aanzien van de subsidiariteit is positief. Big data en data-innovatie zijn immers grensoverschrijdende verschijnselen. Om het economisch potentieel van een open data economie binnen de Europese markt te realiseren zijn Europese initiatieven en samenwerking noodzakelijk om te komen tot afspraken over wetgeving en standaarden op Europees niveau. De in de Mededeling genoemde ontwikkelingen rond *Open Access* tot wetenschappelijke informatie in kader van Horizon 2020 sluiten goed aan bij de Nederlandse ambities op dit terrein.
- c) *Proportionaliteit*: de Nederlandse grondhouding ten aanzien van de proportionaliteit is positief. De acties die in dit fiche worden genoemd om het economisch potentieel van een open data economie te ontsluiten zijn ondersteunend en richtinggevend van aard en sluiten bovendien aan bij bestaande initiatieven.
- d) *Financiële gevolgen*: geen. Eventuele budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement, conform de regels van de budgetdiscipline.
- e) Gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten: geen.